

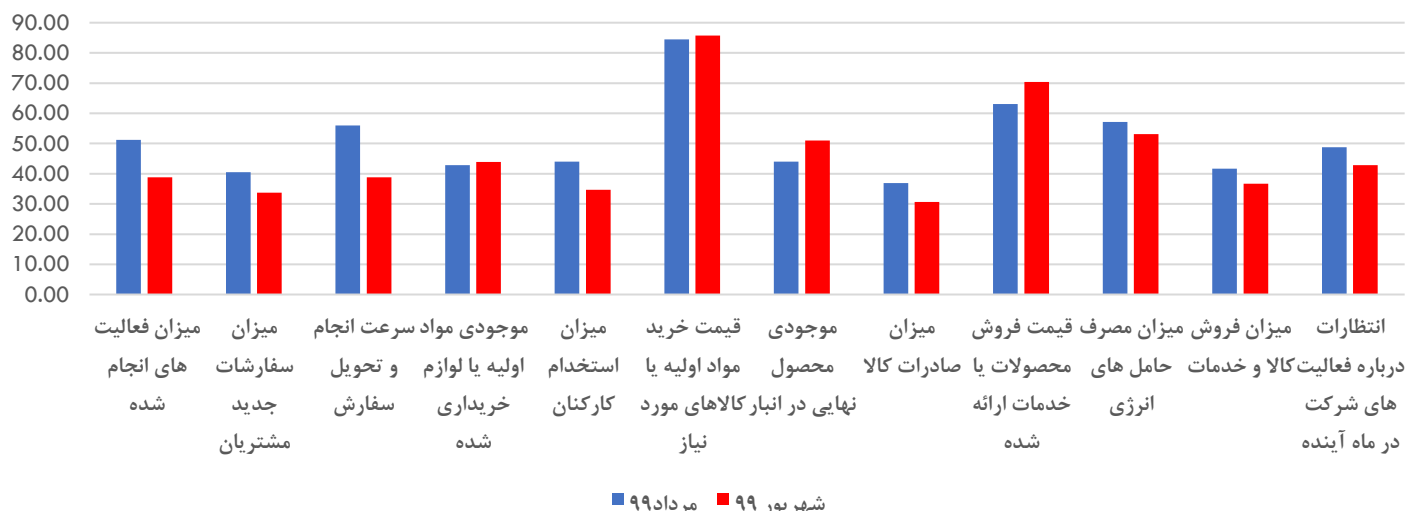
گزارش دوره پنجم طرح شاخص مدیران خرید (PMI) خرده فروشی - شهریور ۱۳۹۹

شامخ شهریور ۱۳۹۹ ← ۳۸/۷۸

چکیده:

- عدد شامخ کل (۳۸/۷۸)، نشان دهنده رکود وضعیت بخش خرده فروشی در شهریورماه ۱۳۹۹ نسبت به مردادماه ۱۳۹۹ (۵۱/۱۹) است.
- شاخص موجودی مواد اولیه (۴۳/۸۸) در شهریور، بیشترین میزان شاخص ها در بین ۵ مولفه اصلی شامخ بوده است.
- شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان (۳۳/۶۷) در شهریور، کمترین مقدار شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شامخ بوده است.
- بیشترین میزان تغییر مربوط به شاخص سرعت انجام و تحویل سفارش (۳۰/۷۰- درصد) که نشان دهنده رکود واحدهای خرده فروشی و بدتر شدن وضعیت فروش در شهریورماه نسبت به مردادماه می باشد.

مولفه های شامخ خرده فروشی در شهریور ۱۳۹۹ نسبت به مرداد ۱۳۹۹

معرفی طرح شامخ (شاخص مدیران خرید):

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص PMI (Purchasing Manager's Index) که در فارسی به اختصار "شامخ" نامگذاری شده است، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. در ایران نیز اجرای این طرح توسط اتاق بازرگانی ایران در بخش صنعت از مهرماه سال ۹۷ آغاز گردید. اتاق تعاون ایران نیز از مهرماه سال ۱۳۹۸ به محاسبه بخش ساختمان پرداخته است. نتایج این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های ساختمان، صنعت و خدمات ارائه می‌دهد.

ویژگی‌های این شاخص عبارتند از:

- داده‌های شامخ به صورت ماهانه در روزهای ابتدایی ماه و پیش از انتشار داده‌های رسمی منتشر می‌شود.
- شامخ، امکان مقایسه مستقیم بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از طریق تولید داده‌های استاندارد شده را فراهم می‌سازد.
- داده‌ها در شامخ بر اساس مستندات واقعی کسب و کارها و نه بر اساس نظرات شخصی و حدس مدیران جمع‌آوری می‌شوند.
- به‌صورت مستمر و دقیق توسط بازارهای مالی، بانک‌های مرکزی، مراکز تصمیم‌گیری اقتصادی و رسانه‌ها در جهان پیگیری می‌شود.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۰/۵ و گزینه کمتر از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هریک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۱۰۰ تا ۱۰۰ است. عدد ۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بهتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه‌شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه‌شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه‌شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

اتاق اصناف ایران برای نخستین بار در کشور از اردیبهشت ۱۳۹۹ نسبت به اجرای طرح شامخ بخش خرده فروشی اقدام نموده که نتیجه آن بصورت ماهانه توسط معاونت اقتصادی و برنامه ریزی اتاق اصناف ایران منتشر خواهد شد. در همین راستا محاسبه شامخ ترکیبی کل اقتصاد، با همکاری سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف در حال انجام است.

بررسی اجمالی نتایج بخش خرده فروشی

در محاسبه عدد شامخ بخش خرده فروشی با توجه به گستردگی واحدهای صنفی در سراسر کشور و هم چنین تعدد رسته‌ها در بخش خرده فروشی (تعداد کل واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در چهار زیر مجموعه تولیدی، خدمات فنی، توزیعی و خدماتی معادل ۲۰۷۵۸۰۵۲۷ واحد که از این تعداد، حدود ۱۰۳۴۵۰۸۷۶ واحد مربوط به واحدهای توزیعی اعم از خرده و عمده فروشی می باشد) در مرحله اول صرفاً واحدهای خرده فروشی که ذیل اتحادیه کشوری فروشگاههای زنجیره ای مشغول به فعالیت هستند بصورت پابلوت مورد آمارگیری قرار گرفته و پاسخ‌ها از دفاتر مرکزی این فروشگاهها اخذ شده است.

با عنایت به اینکه پرسش اول بالاترین تاثیر را در معیار سنجش کل دارا بوده و بر اساس مطالعات صورت گرفته، رویکرد بکار رفته در محاسبه شاخص کل خرده فروشی برخی دیگر از کشورها نیز موید این مطلب است؛ لذا عدد شامخ کل برابر با عدد شامخ پرسش اول در نظر گرفته شده است.

گزارش طرح شاخص مدیران خرید خرده فروشی

جدول ۱: مولفه های شاخص خرده فروشی در شهریور ۹۹ و میزان تغییرات آن‌ها نسبت به مرداد ۹۹

شاخص	مرداد ۱۳۹۹	شهریور ۱۳۹۹	درصد تغییرات
شاخص کل خرده فروشی	۵۱.۱۹	۳۸.۷۸	-۲۴.۲۴
میزان فعالیت‌های انجام شده (تولید، ارائه خدمات و...)	۵۱.۱۹	۳۸.۷۸	-۲۴.۲۵
میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۰.۴۸	۳۳.۶۷	-۱۶.۸۱
سرعت انجام و تحویل سفارش و یا فرآیند کار	۵۵.۹۵	۳۸.۷۸	-۳۰.۷۰
موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	۴۲.۸۶	۴۳.۸۸	۲.۳۸
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۴۴.۰۵	۳۴.۶۹	-۲۱.۲۴
قیمت خرید مواد اولیه یا لوازم مورد نیاز	۸۴.۵۲	۸۵.۷۱	۱.۴۱
موجودی محصول نهایی در انبار و یا کارهای معوق و ناتمام	۴۴.۰۵	۵۱.۰۲	۱۵.۸۳
میزان صادرات کالا یا خدمات	۳۶.۹۰	۳۰.۶۱	-۱۷.۰۵
قیمت محصولات تولید شده (خدمات ارائه شده)	۶۳.۱۰	۷۰.۴۱	۱۱.۵۹
مصرف حامل‌های انرژی	۵۷.۱۴	۵۳.۰۶	-۷.۱۴
میزان فروش کالاها و خدمات	۴۱.۶۷	۳۶.۷۳	-۱۱.۸۴
انتظارات در ارتباط با فعالیت‌های شرکت در ماه آینده	۴۸.۸۱	۴۲.۸۶	-۱۲.۲۰

گروه‌های کالایی زیر مجموعه اتحادیه کشوری فروشگاه‌های زنجیره ای:

- گروه خواروبار فروشی، کالاهای سوپرمارکتی، لوازم آرایشی و بهداشتی، لوازم خرازی
- گروه پوشاک
- گروه انواع نان و شیرینی
- گروه لوازم خانگی، میز و مبلمان و کالای خواب، دکوراسیون و تزیینات
- گروه انواع مصنوعات چرمی، مصنوعات مطلا و زینت آلات، عطر و ادکلن
- گروه محصولات فرهنگی
- گروه لوازم و تجهیزات آشپزخانه
- گروه جهیزیه و لوازم خانگی برقی و گازی
- گروه تالار، رستوران، سلف سرویس، سفره خانه، فست فود
- گروه فروش خودرو و خدمات پس از فروش
- گروه نساجی، فرش و موکت
- گروه انواع لوازم الکترونیکی، صوتی و تصویری، رایانه، تبلت، انواع گوشی
- سایر گروه‌های کالایی

مشکلات بخش خرده فروشی:

- ✓ کاهش تقاضا برای کالاهای بادوام بدلیل بحران کرونا
- ✓ کاهش قدرت خرید مردم و عدم تقاضای موثر در بازار
- ✓ عدم شفافیت زنجیره تامین کشور
- ✓ خرد بودن واحدها و عدم تولید مقیاس
- ✓ قیمت تمام شده بالا بدلیل خرد بودن
- ✓ وابستگی بازار به واردات و عدم ثبات در بازار ارز
- ✓ تورم بالا و گران شدن کالا و خدمات در کشور

شاخص خدمات در برخی از کشورها

تحلیل شاخص بخش خرده فروشی در شهریور ماه ۱۳۹۹:

با توجه به شرایط اقتصادی کشور و کاهش قدرت خرید مردم متأثر از نوسان قیمت ارز و هم چنین کاهش قدرت پول ملی از یکسو و اوج گیری مجدد بحران کرونا و احتمال اعلام محدودیت های مجدد کسب و کارهای خرد کشور از سوی دیگر سبب شده تا این بخش در رکود مجدد قرار گیرد. که این مهم در شاخص شاخص بخوبی نمایان شده است و حرکت شاخص از ۵۱/۱۹ در مرداد ماه به ۳۸/۷۸ در شهریور ماه نشان دهنده افزایش رکود کسب و کارهای این بخش از فعالین اقتصادی است.

با توجه به اینکه عدد شاخص پایین تر از عدد ۵۰ مفهوم رکود را دارد، لذا لازم است دولت جهت خروج از رکود بازار و پیشگیری از بحران بیکاری (در صورت تداوم وضعیت تعطیلی واحدها، بیکاری نیروهای شاغل فعال کشور پدیدار خواهد شد) نسبت به تدوین سیاست های تحریک تقاضا اقدامات عاجلی را بعمل آورد.

کاهش شاخص میزان فعالیت های انجام شده (تولید، ارائه خدمات و...) از ۵۱.۱۹ در مردادماه به ۳۸.۷۸ در شهریورماه و کاهش شاخص سرعت انجام و تحویل سفارش و یا فرآیند کار از ۵۵.۹۵ در مردادماه به ۳۸.۷۸ در شهریورماه بیانگر حرکت این بخش با عمق بیشتر به رکود است.

از دیگر سو افزایش شاخص موجودی محصول نهایی درانبار و یا کارهای معوق و ناتمام از ۴۴.۰۵ در مرداد ماه به ۵۱.۰۲ در شهریور ماه بیانگر عدم فروش کالا بدلیل کاهش قدرت خرید مردم است که در صورت تحریک نمودن تقاضا علاوه بر افزایش هزینه انبارداری محصولات، برخی از کالاهای فاسدشدنی دچار مشکل خواهند شد. با توجه به این شاخص انتظار می رود برای تولید در ماه آینده با کاهش ظرفیت اسمی تولیدکنندگان مواجه باشیم.

شاخص انتظارات در ارتباط با فعالیت های شرکت در ماه آینده از ۴۸.۸۱ در مردادماه به ۴۲.۸۶ شهریور ماه بیانگر عدم اعتماد به ثبات اقتصادی کشور و حس تزلزل فعالین نسبت به آینده است که متأثر از وضعیت اقتصاد کلان کشور و وضعیت عدم ثبات در بورس، ارز، طلا و ... است که نیازمند ارایه طرح های علمی و مبتنی بر عقلانیت از سوی دولت برای برون رفت از این مشکلات جهت بازگشت اعتماد عمومی نسبت به آینده ای روشن می باشد.

شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی با کاهش ۲۱.۲۴- درصدی نسبت به ماه گذشته نشان دهنده رکود و تعطیلی واحدهای خرده فروشی است و به تبع آن کاهش میزان فروش کالا و محصولات می باشد.

در شاخص های "میزان سفارشات جدید مشتریان" به میزان ۱۶.۸۱- کاهش نسبت به ماه قبل، و "میزان فروش کالاها و خدمات" به میزان ۱۱.۸۴- کاهش نسبت به ماه قبل، مشاهده می شود که همگی این عوامل در کنار "سرعت انجام و تحویل سفارش و یا فرایند کار" با کاهش ۳۰.۷۰- نسبت به ماه قبل، منجر به کاهش ۲۴.۲۴- درصد عدد شاخص کل شده است.

بی ثباتی و نوسانات نرخ ارز موجب شده تا میزان صادرات کالا در ماه مورد مطالعه نسبت به ماه گذشته به میزان ۱۷.۰۵- درصد کاهش یابد.

چنانچه مشاهده می شود شاخص شاخص خدمات سایر کشورهای جهان بیانگر وجود رکود در اقتصادهای بزرگ جهان بجز چین و روسیه می باشد و این امر نشان دهنده اینست که سایر کشورها هنوز برای خروج از بحران کرونا در مرداد ماه موفق عمل نکرده اند. لذا از این جهت باید امیدوار به آینده بازار خرده فروشی متمرکز در کشور باشیم.

کاربران، ذینفعان و محققین محترم می توانند با مراجعه به سایت اتاق اصناف ایران به نشانی www.otaghasnafir.com به نسخه الکترونیکی این گزارش دست یابند.